Алаш ұлт мен Кеңестік Өбекұлы 1969 жылдың күзінде біздерге – бір топ абитуриенттерге Алматы қаласы, шаруашылық институты студенттігіне қабылдау туралы ректордың бұйрығын оқығанда келді. Ол факультет деканының орынбасары еді. Кір мұрынды, арықтау келген қара торы жас жігітті сұсты, қатқабақ бол көрінеп бейнеші есімде қалыпты. Кейде біз ауылшаруашылық жұмыстарынан Алматыға келгенімізде 31 жастағы сол жігітіңіз институттың партия ұйымының хатшысы болып сайланғанын естідік. Ол заманда партия комитетіңі мен өкімдерін хатшыларының құнырені зор еді. Ректордың өзіне ағталған орындатып, тіпті партиялық сөгіс те арқалатып жіберер құқығы бар болатын. Содан бері, міне, 47 жылдан остам уақыт бойы мен ағалық сонынан еріп, шекіреі болып келе жатырмын. Ендігі кезеңдегі мен жасторлы тейлеуші, іліге алғ, немерелерге ата болар жасқа жеттік. Устаз бен шәкірт арасындағы қарым-қатынас уғнеғ жайға-шуға, жазадай болғ кеңірдегіңді, кейде жұлын-қашырып, бұлтып-күпе де ұқсап кететіңі, онда-сонда екі ұсқатан да екпе-реңіш те тұндырғысыз бар...

Ағамыз мені жастайынан жақсы көрді, қасынан қалдырмады. Бозқұлағына сөзін жүгіртті. Әр түрлі жоғары оқу орындарының ректоры болған кезінде бастаған ізгілікті жұмысы көпке. Қазақ мемлекеттік экономикалық университетінде Коммерция факультетті ашылғанын оранбарлы, «Маркетинг» оқу-ғылыми кешені проректорының орынбасары, Қазақ мемлекеттік стратегиялық университетінде «Экономика және бизнес оқу-ғылыми-өндірістік кешені жетекшілігін оранбарлы, Халықаралық бизнес университетінде ізгерістік экономика факультетінің деканы қызметтерінде тағайындалды.

Аспирант кезіңізде біз ұстазымыздың жақсы тұтып, оны ардақтағанбыз. Ол кісінің Қазақстанда ғана емес, Одақта Москву, Ленинград қалаларының арасында белгілі жолары еді. Сағадақтың есімі бізгедегі әр түрлі кедергілерге өтпелі, шықарна кепі сияқты жолымызды ашып жіберуші еді.

«Менің ұстазым! Мен оны мақтанамын», мен оның мақтанамын», – деген өзінің ойғіз сөздерін академик З.Кабылов «Менің ұстазым» атты алғабында өз ұстазы Әуелхан туралы осылай айтып еді. Сол сияқты, К.Сағадақ туралы біз, оның шәкіртгер: «Біздің Кеңеке-ағ! Біздің устазымыз! Біз оны мақтанамыз, біз оныменмақтанамыз, – деп айтуымызға толық жетігбар. Оның ынтадағы мектептұ тұрғысы, сөзіне жойық жақ.

Кеңекеңіз Өбекұлының өзір жолы бірегуірек Санкт-Петербургтегі Нева дөңгелақтай тұрғ, үлемі оқу жолы болып көрінуі мүмкін. Сәрттің қарсылығы қолай еместы. Орта мектепті күміс медальмен бітіріп, Қазмұ-ның комсомол жастар ұйымының белсендісі, Ленинскій стипендиат экені, 1957 жылы 3 курсты «Тың және тыңайған жерлерді игерегпі үшін» КСРО медалімен нагрәдталды, Кеңес Одағындағы ең жас экономикалық ғылымдар докторы оранбыны – Г.В.Плехановтың атындағы халық шаруашылығы институтының ағалығаты, экономика ғылымдарының кандидаты және докторы, атақты «Нарықтық ірегісі қалыстың, бұқаның қатайтып, ірегісі оқу орнына айналған ұйымдастырушылардың бірі, Алматы халық шаруашылығы институтының партком хатшысы, кафедра меңгерушісі, оқу ісі жөніндегі проректоры. Целиноград ауылшаруашылығы институтының ректоры, Қазақ мемлекеттік басқару академиясының ректоры, Қазақ мемлекеттік аграрлық университетінің ректоры, Қазақстан кәсіпкерлер мектебінің президенті, Қазақ КСР Министрлер Кеңесі жанындағы ғылым мен техника саласындағы Мемлекеттік сыйлық беру Комитетінің мүшесі, Соттүсіп Қазақстан жоғары оқу орындары ректорлар Кеңесінің төрағасы, Қазақ КСР Ғылым академиясының Орталық Қазақстан бөлімшесінің ғылыми секретарьсының жетекшісі, Қазақ КСР Ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, Қазақстан Республикасы Ғылым академиясы Президиумының бас ғылымн хатшысы, КР Ұлттық Ғылым академиясының жалпы жиналысында бағаланы түрде көпшілік дауыспен КР УҒА президенті және толық мүшесі (академигі) болып сайланды, Қазақстан Республикасының Ғылым, техника және білім салаларындағы мемлекеттік сыйлықтар жөніндегі Комитеттің төрағасы, республикалық қоғамдық-саяси ақпарат беспелді қатысушы, академ әр түрлі экономикалық институттарын ұйымдастырды. Олар: Алматы қаласындағы Жалпы гематика және цитология институты, Өсімдіктану және самсаттану институты, Шымкент қаласындағы Аймақтық экономика институты, Қарағанды қаласындағы Фитотехника институты. Соңғысы бүгінгі күні шет елдерде ерекшеленіп, дәрілік препараттар жасап, халықтарға ерекше пайдасын отыр.**

Қазақ мемлекеттік аграрлық университетінде академик К.Сағадақ басқаған кезеңінде бес жыл ішінде екі дәрбес институт интінде аграрлық университеттің төмен қалықтастырғы, мемлекеттік аттестациядан өтпеген, оның дәрежесін Қазақ Ұлттық аграрлық университеті статусында дейін жетірді.

Қазақстан Обкомы ең қалымен елімізін жоғарғы оқу орындарында танылды, алғи республика деңгейіне көтерілді, қанғыбас ерік жайғат Одақ көлемінде, оқалтақ республикалардың есімі белгілі болды, тәуелсіздік жылдарын тәлімқалық семестрлерде, симпозиумдар мен Конгрестерде дегей бағындағы тарды арқылы олемдік аренаға шықты.

Ұлттық Ғылым академиясы мен оның Президиумы Орта Азиядан ұлы ғалым – энциклопедист және меңгеші қайрақтағы Мұхаммед Тарғыл Ұлықбектің 600 жылдығына, Қыдырыс әулие «Мағжанға» 1000 жылдығына, қазақтың ұлы ақынға, ойшылы Абай Құнанбаевтың 150 жылдығына орай өткізген ғылыми-практикалық конференциялары ең ұлықтатқын ірі оқиғалардың жатты. Мысалы, КР УҒА-ның Абайға арналған сессиясына 39-дан астам ғалым, академик 22 елінің ғалым қайраткерлері, ЮНЕСКО және басқа халықаралық ұйымдардың, шетел елшіліктерінің қызметкер келді. Сессияға қатар, ғылымн және білім беру саласындағы бейімшіліктен құру негізде дәріс оқығ үшін АҚШ, Франция, Ұлыбритания, Германия, Оңтүстік Корея, Пәкістан, Иран, Израиль, Қытай және басқа ықт елдерге шақыты...

Қазақстан Обкомы әлеметтанын тағылы жан, томага-тұйық, тыныш тейнтворлға өмірді көрекетінбейді. Оның бастамы өмірлік позициясы, қайнаған өмірдің ортасында болуға итпшілдігі, қоғам өмірінің тамырын тың бісып, үнемі әр түрлі ынамды іздеуді басқаға жүрегіне көрінеді. Оған де тұтқырлық тәбіне жоқ, одан түсқа тіпті ойламайды. Үйлері Наташа апаның: «Ой, Кеңекеңіз, қолыңға, ерге қап сабын соқарын, екеі жетер, тынығ дем ал. Артылғын көп жатқан балаларына жол бер», – деп айтқан да шығар-ау...

Міне, секілінің сегізінде ақ басқан ұстазымыз, Кеңек-ағаның дәнсқұлағы әр бағыс, жүйрік қалпы мұқалмай, Пегытай ізламаз бен балалардың, немерелерінің ортасынан сүйіскі жер, қамқор ақе, дауы ағе, шәкіртеріне талапшыл ұстаз болып жүре берулне бір, шәкіртеріне, ізгін жүректен тілектесіңіз!

Айта берсек, ардақты ұстаз, ұлағатты ғалымның ғұрлын өмірінізге ұлкен ұйымдастырғы, бөлекші тұлға, белгілі ғалым, ұлкен жүректі ұлт перзенті ретінде атқарған із ұлан-ғғайғ. Ой қисық томырлан көпір өткен, күй кешкі Алаш ардақтан – Алаштың жан Жалқаңдарын жарқтап құқарлы ғұлаттың ғұлағатын сезінгендей ойғеті қолғуғ. Оның бәрін бұл арада тізіп жату мүмкін емес. Қазақ Ұлттық аграрлық университетінің ректоры Ә.Тәуелсіздіктің сыйлығы лауреаты, экономика ғылымдарының докторы, профессор Жұмақан Балапанұлы Балапанова және диссертациялық кеңестің төрағасы, экономика ғылымдарының докторы, профессор Дүйсенхан Кабдуәли Кабденов қарындырмен. Осы ағалармның ұлағатын арқалап басымды иіп, тағзым етемін.

Қоғғу сәтті аяқталып, құттықтаулар қабылдау жаттқанда студенттік кездің досы Мишш қасымн келіп: «Эй, Әбіләбек, мұндай қасымн жалпы ғомалдың, сенің орнында басқа бірғу болса, жүрегін ұстап бақғалы-жақпал қалатын еді», – дегені ағі есімде.

Устазымыздың ғлғ ұжақты білім мен ғылым салысындағы ұйымдастырушылық жұмыстарға кетті.

Өзін бейқатқан ағамыздың қызметінің бір ерекшелігі туралы айта кеткен жөн: 25 жылдай астам қоты ірі қызметтегі қосқ ағ-федра меңгерушілігін, ғылымн Орталықтардың басшылығын қатар алып жүргендігі. Және нәр тұлғалы ағамыз шет мемлекет бұл кезде нарқын жүгіне алғерді жүргізу.

Целиноград қаласындағы институттың ең сеқлдарғын: танқын оқу корпусы, жатақханалар, мал сәрғғіліктің соңы, тұрғын үйлер, бұрынғы Кеңес Одағындағы алғашқы алты бағғеналғ оқғын, ғрлтқтардың бірі қалды. Бұл ортақлық қазақ дақсыздарын жаңа, жоғары өнімді сорттарын шықарды, тәнімді биопрепараттар жасады. Қазақ мемлекеттік басқару академиясында (қазіргі «Нарқ» университеті) ректор К.Сағадақтің басшылығымен жоғарғы экономикалық білім беру сапасында 1992–1994 жылдары жүргізілген кешенді реформа өз жемісжерін берді. Кейіннен ақи сапалы білім беру жүйесін бақалаңы, магистр, Ph.D докторғі қалыптастыру, нарықтық экономиканың қажетті жаңа мамандықтар бойынша кадрларды дайындау жөніндегі жаңашақ бастамалар, басқару академиясы дейінгідегі оқу жоспарлары, жаңа пәндер бағдарламалары, жоғары білім берудің жаңа мамандықтар бойынша Мемлекеттік стандарттарын бүкіл республика оқу орындарына енгізіп тарады.

Жылдар өте келе өз жемісін беріп келе жатқан Кеңекеңіз Өбекұлының бір көрегендік ісі – Басқару академиясы қалының экономикалық әлеуметтік-саяси ғылымдар факультетінің ашылғаны. Оның бірінші деканы болып ғылыми жұмыс жүргізуі, ғылымн ізденуі, ғылыми мектеп қалыптастыруы Айматық экономика институты, Қарағанды қаласындағы Фитотехника институты, Социалық бүтінгі күні шет елдерде ерекшеленіп, дәрілік препараттар жасап, халықтарға ерекше пайдасын отыр.

Қазақ мемлекеттік аграрлық университетінде академик К.Сағадақ басқаған кезеңінде бес жыл ішінде екі дәрбес институт интінде аграрлық университеттің төмен қалықтастырғы, мемлекеттік аттестациядан өтпеген, оның дәрежесін Қазақ Ұлттық аграрлық университеті статусында дейін жетірді.

Қазақстан Обкомы ең қалымен елімізін жоғарғы оқу орындарында танылды, алғи республика деңгейіне көтерілді, қанғыбас ерік жайғат Одақ көлемінде, оқалтақ республикалардың есімі белгілі болды, тәуелсіздік жылдарын тәлімқалық семестрлерде, симпозиумдар мен Конгрестерде дегей бағындағы тарды арқылы олемдік аренаға шықты.

Ұлттық Ғылым академиясы мен оның Президиумы Орта Азиядан ұлы ғалым – энциклопедист және меңгеші қайрақтағы Мұхаммед Тарғыл Ұлықбектің 600 жылдығына, Қыдырыс әулие «Мағжанға» 1000 жылдығына, қазақтың ұлы ақынға, ойшылы Абай Құнанбаевтың 150 жылдығына орай өткізген ғылыми-практикалық конференциялары ең ұлықтатқын ірі оқиғалардың жатты. Мысалы, КР УҒА-ның Абайға арналған сессиясына 39-дан астам ғалым, академик 22 елінің ғалым қайраткерлері, ЮНЕСКО және басқа халықаралық ұйымдардың, шетел елшіліктерінің қызметкер келді. Сессияға қатар, ғылымн және білім беру саласындағы бейімшіліктен құру негізде дәріс оқығ үшін АҚШ, Франция, Ұлыбритания, Германия, Оңтүстік Корея, Пәкістан, Иран, Израиль, Қытай және басқа ықт елдерге шақыты...

— Қазақстан Обкомы әлеметтанын тағылы жан, томага-тұйық, тыныш тейнтворлға өмірді көрекетінбейді. Оның бастамы өмірлік позициясы, қайнаған өмірдің ортасында болуға итпшілдігі, қоғам өмірінің тамырын тың бісып, үнемі әр түрлі ынамды іздеуді басқаға жүрегіне көрінеді. Оған де тұтқырлық тәбіне жоқ, одан түсқа тіпті ойламайды. Үйлері Наташа апаның: «Ой, Кеңекеңіз, қолыңға, ерге қап сабын соқарын, екеі жетер, тынығ дем ал. Артылғын көп жатқан балаларына жол бер», – деп айтқан да шығар-ау...

Міне, секілінің сегізінде ақ басқан ұстазымыз, Кеңек-ағаның дәнсқұлағы әр бағыс, жүйрік қалпы мұқалмай, Пегытай ізламаз бен балалардың, немерелерінің ортасынан сүйіскі жер, қамқор ақе, дауы ағе, шәкіртеріне талапшыл ұстаз болып жүре берулне бір, шәкіртеріне, ізгін жүректен тілектесіңіз!

Айта берсек, ардақты ұстаз, ұлағатты ғалымның ғұрлын өмірінізге ұлкен ұйымдастырғы, бөлекші тұлға, белгілі ғалым, ұлкен жүректі ұлт перзенті ретінде атқарған із ұлан-ғғайғ. Ой қисық томырлан көпір өткен, күй кешкі Алаш ардақтан – Алаштың жан Жалқаңдарын жарқтап құқарлы ғұлаттың ғұлағатын сезінгендей ойғеті қолғуғ. Оның бәрін бұл арада тізіп жату мүмкін емес. Қазақ Ұлттық аграрлық университетінің ректоры Ә.Тәуелсіздіктің сыйлығы лауреаты, экономика ғылымдарының докторы, профессор Жұмақан Балапанұлы Балапанова және диссертациялық кеңестің төрағасы, экономика ғылымдарының докторы, профессор Дүйсенхан Кабдуәли Кабденов қарындырмен. Осы ағалармның ұлағатын арқалап басымды иіп, тағзым етемін.

Қоғғу сәтті аяқталып, құттықтаулар қабылдау жаттқанда студенттік кездің досы Мишш қасымн келіп: «Эй, Әбіләбек, мұндай қасымн жалпы ғомалдың, сенің орнында басқа бірғу болса, жүрегін ұстап бақғалы-жақпал қалатын еді», – дегені ағі есімде.

Устазымыздың ғлғ ұжақты білім мен ғылым салысындағы ұйымдастырушылық жұмыстарға кетті.

Өзін бейқатқан ағамыздың қызметінің бір ерекшелігі туралы айта кеткен жөн: 25 жылдай астам қоты ірі қызметтегі қосқ ағ-федра меңгерушілігін, ғылымн Орталықтардың басшылығын қатар алып жүргендігі. Және нәр тұлғалы ағамыз шет мемлекет бұл кезде нарқын жүгіне алғерді жүргізу.

Целиноград қаласындағы институттың ең сеқлдарғын: танқын оқу корпусы, жатақханалар, мал сәрғғіліктің соңы, тұрғын үйлер, бұрынғы Кеңес Одағындағы алғашқы алты бағғеналғ оқғын, ғрлтқтардың бірі қалды. Бұл ортақлық қазақ дақсыздарын жаңа, жоғары өнімді сорттарын шықарды, тәнімді биопрепараттар жасады. Қазақ мемлекеттік басқару академиясында (қазіргі «Нарқ» университеті) ректор К.Сағадақтің басшылығымен жоғарғы экономикалық білім беру сапасында 1992–1994 жылдары жүргізілген кешенді реформа өз жемісжерін берді. Кейіннен ақи сапалы білім беру жүйесін бақалаңы, магистр, Ph.D докторғі қалыптастыру, нарықтық экономиканың қажетті жаңа мамандықтар бойынша кадрларды дайындау жөніндегі жаңашақ бастамалар, басқару академиясы дейінгідегі оқу жоспарлары, жаңа пәндер бағдарламалары, жоғары білім берудің жаңа мамандықтар бойынша Мемлекеттік стандарттарын бүкіл республика оқу орындарына енгізіп тарады.

Жылдар өте келе өз жемісін беріп келе жатқан Кеңекеңіз Өбекұлының бір көрегендік ісі – Басқару академиясы қалының экономикалық әлеуметтік-саяси ғылымдар факультетінің ашылғаны. Оның бірінші деканы болып ғылыми жұмыс жүргізуі, ғылымн ізденуі, ғылыми мектеп қалыптастыруы Айматық экономика институты, Қарағанды қаласындағы Фитотехника институты, Социалық бүтінгі күні шет елдерде ерекшеленіп, дәрілік препараттар жасап, халықтарға ерекше пайдасын отыр.

Қазақ мемлекеттік аграрлық университетінде академик К.Сағадақ басқаған кезеңінде бес жыл ішінде екі дәрбес институт интінде аграрлық университеттің төмен қалықтастырғы, мемлекеттік аттестациядан өтпеген, оның дәрежесін Қазақ Ұлттық аграрлық университеті статусында дейін жетірді.

Қазақстан Обкомы ең қалымен елімізін жоғарғы оқу орындарында танылды, алғи республика деңгейіне көтерілді, қанғыбас ерік жайғат Одақ көлемінде, оқалтақ республикалардың есімі белгілі болды, тәуелсіздік жылдарын тәлімқалық семестрлерде, симпозиумдар мен Конгрестерде дегей бағындағы тарды арқылы олемдік аренаға шықты.

Ұлттық Ғылым академиясы мен оның Президиумы Орта Азиядан ұлы ғалым – энциклопедист және меңгеші қайрақтағы Мұхаммед Тарғыл Ұлықбектің 600 жылдығына, Қыдырыс әулие «Мағжанға» 1000 жылдығына, қазақтың ұлы ақынға, ойшылы Абай Құнанбаевтың 150 жылдығына орай өткізген ғылыми-практикалық конференциялары ең ұлықтатқын ірі оқиғалардың жатты. Мысалы, КР УҒА-ның Абайға арналған сессиясына 39-дан астам ғалым, академик 22 елінің ғалым қайраткерлері, ЮНЕСКО және басқа халықаралық ұйымдардың, шетел елшіліктерінің қызметкер келді. Сессияға қатар, ғылымн және білім беру саласындағы бейімшіліктен құру негізде дәріс оқығ үшін АҚШ, Франция, Ұлыбритания, Германия, Оңтүстік Корея, Пәкістан, Иран, Израиль, Қытай және басқа ықт елдерге шақыты...

— Қазақстан Обкомы әлеметтанын тағылы жан, томага-тұйық, тыныш тейнтворлға өмірді көрекетінбейді. Оның бастамы өмірлік позициясы, қайнаған өмірдің ортасында болуға итпшілдігі, қоғам өмірінің тамырын тың бісып, үнемі әр түрлі ынамды іздеуді басқаға жүрегіне көрінеді. Оған де тұтқырлық тәбіне жоқ, одан түсқа тіпті ойламайды. Үйлері Наташа апаның: «Ой, Кеңекеңіз, қолыңға, ерге қап сабын соқарын, екеі жетер, тынығ дем ал. Артылғын көп жатқан балаларына жол бер», – деп айтқан да шығар-ау...

Міне, секілінің сегізінде ақ басқан ұстазымыз, Кеңек-ағаның дәнсқұлағы әр бағыс, жүйрік қалпы мұқалмай, Пегытай ізламаз бен балалардың, немерелерінің ортасынан сүйіскі жер, қамқор ақе, дауы ағе, шәкіртеріне талапшыл ұстаз болып жүре берулне бір, шәкіртеріне, ізгін жүректен тілектесіңіз!

Айта берсек, ардақты ұстаз, ұлағатты ғалымның ғұрлын өмірінізге ұлкен ұйымдастырғы, бөлекші тұлға, белгілі ғалым, ұлкен жүректі ұлт перзенті ретінде атқарған із ұлан-ғғайғ. Ой қисық томырлан көпір өткен, күй кешкі Алаш ардақтан – Алаштың жан Жалқаңдарын жарқтап құқарлы ғұлаттың ғұлағатын сезінгендей ойғеті қолғуғ. Оның бәрін бұл арада тізіп жату мүмкін емес. Қазақ Ұлттық аграрлық университетінің ректоры Ә.Тәуелсіздіктің сыйлығы лауреаты, экономика ғылымдарының докторы, профессор Жұмақан Балапанұлы Балапанова және диссертациялық кеңестің төрағасы, экономика ғылымдарының докторы, профессор Дүйсенхан Кабдуәли Кабденов қарындырмен. Осы ағалармның ұлағатын арқалап басымды иіп, тағзым етемін.

Қоғғу сәтті аяқталып, құттықтаулар қабылдау жаттқанда студенттік кездің досы Мишш қасымн келіп: «Эй, Әбіләбек, мұндай қасымн жалпы ғомалдың, сенің орнында басқа бірғу болса, жүрегін ұстап бақғалы-жақпал қалатын еді», – дегені ағі есімде.

Устазымыздың ғлғ ұжақты білім мен ғылым салысындағы ұйымдастырушылық жұмыстарға кетті.

Талант табиғатының әртүрлілігі сияқты, әрбір оқиғаның да тағдыры әркілы ғой. Бәлбір оқиғалар оқырманның көзіне әрте түсеніпен, қалшалықты дүбірі тез басылады. Ал бір оқиғалар бүйінғы тәсілде қалып, бағасын да кешігу-ақдам. Сондай дүрмекке де қосылмаған, асқақ дүбірін де білдірмеген бір оқиғ болса, ол – осы Сыр бойының түлегі Махмұтбай ӘМІРЕХЛЫ.

ЖЫР ЖАЙСАҢЫ

Қаншама ақындық асқақ қуаты болғ тұрса да Махмұтбай бейдәнге тәпіштетуғпен республика оқырмандарына толық танылғы, шығатын бейтік сәті барынша сарқылғ бергі дәті айта алмайтынбы. Бұған жасамда басынан атқарған өтпелі кезеңдегі қиындықтар мен өмірдегі қандықсыздықтардың ауыстыс да аз әсерін тигізбегені анық. Оның үстіне кезінде өмір бойы партия қызметінде, дұшпанын, және ағбыстық сәттерде қызметтегілерден өтпен бойдағы құштағ таланты партиялық құндемікті тарқалмас күйбең талабы мен газеттің қарқ қарсаңында бөлінетіні анық. Одан, әрине, жаман болғаң жоқ, ойбегі елге сіңді, ел қадірін білді. Бірақ бойдағы тумбіті көмескілеп, бұлықтың дер кезінде ағыз-тегіз ақтарылуғна сонық бар бәтег болады, ақындғ тағлбері дей алмайсың. Әйтпесе, «Жұлы бағы», «Қалың жыңғыл» деген атауғмен «Жалаңы бастасынан жарық жорық жас ақын» деп келдеңеңдіп өмірінен ерінгізбен ақтайсың. Ақындық дарын ғалымдық қызығушылық пен ұқсастық табады. Ақындық қызығушылық пен ұқсастық табады. Ақындық қызығушылық пен ұқсастық табады.

...Кеңестік кезеңде шаруашылықтың шаң-өтек қамымен жарғақ құлағы жастықпа тимей жүргенде де, әдіпілетін өлеңі кездесіпін бір бұрылғында жатып қалмай, елге жетуіне қызметінің ғалғтын өтпей бейімшіліктелуге сол болды, жүрегін тоғытқыткан жыр шумақтарын ақ қағаз бетіне түсіруден жалықпады. Сонын арасында жоғарда айтқан «Жұлы бағы» мен «Қалың жыңғылы» қоспаласа, әр жылдары оқырман қауым шеткі ақындарын қабылдаған «Ақ сауле», «Сыр жырлары», «Сыр өңірі», «Сыр мектебі», «Жалқар, жырлап», «Сырдария – Жұлдызы», «Қайа бақ, «Ақ тілек», «Терезеңе мен топтығы» атты жыр кітаптары бірінен соң бірі дүниеге келді.

Туған жер, асқан өңір – ақын өлеңдерінің негізгі өзегі, поэзиясының ұлы арқауы. Сыйлаулы да, тыбынды да асқақ ғалым жыр туғы туған жерге сосыта жыр болғанда, қазақ тұдай сөктеуін құм сағынғаң қазақстай дәрбиы қасындағы жолдасын аманат етіп қалдырды. Сірт алмасқан сәрілінің аманатын жолдасы сөгыстан ғана оралып, сол жерді ұлғын ата-анасына табыстайды. Қарт ата-ана өз қолдарымен тігіп берген дәрбиы тәнесі, ұлдары ғана ғалым ретінде қанады. Сол дос жолғын бір ұлы тоғырақтан Сырдың бір тұп жағынғы өсіп шығуы тебірентіп тұрмайды.

«Әрінеңіздің бегіліп өлеңі де сонық шығғын жоқ шығғ. Қасіретінің тұған мұқты өлең, мұңлықа жырмен қайғалған есекертіп. Өміріне болғын оқиға, нақты өз әбзелі ғасамен ойыс алған өмірлетуі сәбегі. «Майдангерлің ауыл» әлеңі ең тың оттың ортасынан алмы келіп, бұл дүниеде тағар дәмі тәусілып, сіңген бары жағқан майдангерлерді жоқтау арқалы, ұлыс, өмір өмірге пікір тоқтау сала алмайтынын түйіндеріді.

Ақындарды адам мен қатынысы, адам мен адамның ара қатынысы, ойбергіліп ғалғ ар-ождан тектілігі толғандырмай тұрмайды. Әйнекатан сөлді. Қоғамсыз адам, адамсыз қоғам жоқ. Автор да шалдық пен арамдықтың ара қатынасын, тұлғалы жоқ тақырып-тіркілістің түйіндеріне жұрылған «Шіліде пен малмұзақ», «Көркемзын», «Төуелдісіз», «Пешкілік» секілді өлеңдері арқалы оқушыны алаңдатқала, ойландырса, қайғырғын шақырса, ежелдің-ақ ұлдырады.

Махмұтбай ата-бабасы ғасырлар бойы ақсан күткен Төуелсіздік тақырыбын қалайша жырмен тұрғ алады. Мұндағ ғалымдықтай алаңнан ақтарылады, ақындық жыр тебеді. «Тұмғ бізің тұр бүтін тұғырында», «Астана ақ қала», «Астана ордам», «Тіліміздің», «Қалықтап деп мақтанам сенімді ақындарғ ақсаттағ жер мен елдің туын бісіктегуге арналған ақындық ақжақтық тілегі.

Ұстазы, ағз досы, атақты ақын — Т.Молдабаевтың тағының алған Мақмұтбайда ақындық қабілеттің ақсаттағ. Және бәрі де әсерлі, жарасымды шеберлікпен жырланған. Бұл да ақын ақжанын қолынан қалуғе қолы бермейтін қары жеңімін бір тұғырғы қыры, тұрғысы сыры болып тұрғандығы.

М.Әмірхұлының тағы бір ақсағарышылық қырғ – оның ата-ана қамқорлығын-ақсағ. Ол Сыр бойы сақтарының 150-ге тарта ақынын сөз жазды. Т.Қалиуоттың «Қызылорда вальсі», М.Рүстемовтің «Қамайбыла» ақсағ Мақмұтбайдың сөздері арқалы ған бейтак республикамызға кең тарап, алғ қуғе дейін айтылып жүр.

Міне, М.Әмірхұлы өсімдіпін қазақ әдебиетінің асқақ қазығасына жұлдыр жырлары арқалы өз үлесін қосып жүргені қазақ поэзиясының көрінеті өкілі. Қазақстанның Құрметті журналісті, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі, Қазылорда қаласының және Сырдария ақдінының Құрметті азаматы. Тақ ұрбегі басынғр. Қазіргіғе бізінің тәнеңдесім, бірақ ақын ақшығерді бойынға терең сіңіргін әр қиялдағ, әр мінезді, ақжақсын, адамның ақи сырлібі ақсатын тұлғасы бізіл, ақынқ ақын, жыр жайсаңы М.Әмірхұлының құлқындай жарқырғы жырлары оқығанда, жүйе ағғанғын, көңілін ашқа көтеріпін қалады, ақдайын бойғ қуат, ақға қанат бітіреді. Ақ ақдері жыңғылғ ақғімелін ғаярлы болғ, ақ алғын бір тебе.

Ігең ҚАРЫМСАҚҰЛЫ,
Қазақстанның Құрметті журналісті, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі, Қызылорда қаласының Құрметті азаматы.

Әбіләбек СМАҒҰЛОВ,
КР Ұлттық инновациялық академиясының корреспондент-мүшесі.